

Osnove ekonomije

2. predavanje - IU2

doc. dr. sc. Danijel Knežević, v. pred.

Ishod učenja 2:
**Tržište i ekonomski
kružni tok**

Ishod učenja 2:

Minimalni ishod učenja:

- Objasniti tržište, ponudu i potražnju.

Željeni ishod učenja:

- Analizirati međusobni utjecaj ponude i potražnje na tržište.

Zadatak

Pogledajte video na donjoj poveznici i odgovorite na sljedeća pitanja:

1. Zbog čega je i kako nastalo tržište?
2. U kakvom su odnosu specijalizacija i podjela rada?

Na raspolaganju imate za pogledati video **10 minuta**, a za odgovoriti na pitanja **5 minuta**. Nekoliko studenata će biti pozvano da pročitaju svoje odgovore.

https://www.youtube.com/watch?v=NI9TLDIPVcs&list=PL8dPuuaLjXtPNZwz5_o_5uirJ8gQXnhEQ

Što je uzrokovalo nastanak tržišta?

- Specijalizacija / podjela rada.
- Produktivnost.
- Razmjena.
- Trgovina.

Specijalizacija, trgovina i podjela rada

- Specijalizacija omogućuje svakoj osobi i zemlji da najbolje iskoristi svoje prednosti, a ostvaruje se kada ljudi usredotočuju svoje napore na poseban skup zadataka.
- Rad, kapital i zemlja su specijalizirani.
- Specijalizacija omogućava mrežu trgovine između pojedinaca i naroda.
- Različiti ljudi ili zemlje se specijaliziraju na određenim područjima te se uključuju u dobrovoljnu razmjenu onoga što su proizveli za ono što im je potrebno.

Tržište

- **Tržište:** mehanizam putem kojega se susreću kupci i prodavatelji kako bi odredili cijene i razmijenili robe i usluge (npr. tržište rada...).
- **Tržišno gospodarstvo:** mehanizam za usklađivanje ljudi, aktivnosti i poslovanja putem sustava cijena i tržišta.
- **Ključni elementi na tržištu:**
  - Cijena = vrijednost dobra izražena u novcu.
  - Količina nekog dobra ili usluge.

Tržišna ravnoteža

- Uravnoteženost svih različitih kupaca i prodavatelja (tržište pronalazi cijenu koja istodobno zadovoljava želje kupaca i prodavatelja kroz istodobno rješavanje tri ekonomska problema: što, kako i za koga proizvoditi).

<https://youtu.be/PHe0bXAluk0?t=79>

THE
ECONOMY

Suvremena gospodarstva

- Proizvodi se stotine tisuća različitih dobara.
- Dobra je moguće proizvesti na različite načine.
- Milijarde potrošača s različitim ukusima i preferencijama.
- Okruženje se stalno mijenja.
- ....

Problem

- Kako odrediti tko će, kako i koliko čega proizvoditi?
- Kako i kome distribuirati proizvedena dobra?

Rješenje

TRŽIŠTE!

KRUŽNI TOK TRŽIŠNOG GOSPODARSTVA

Kružni tok tržišnog gospodarstva

- Gospodarstvo se sastoji od milijuna sudionika.
- Svaki sudionik bavi se ekonomskim aktivnostima – proizvodi, prodaje, kupuje, zapošljava itd.
- Kružni tok tržišnog gospodarstva pojednostavljuje razmišljanje o svim aktivnostima svih sudionika kružnog toka.
- Prikazuje kako je gospodarstvo organizirano i kako sudionici gospodarstva međusobno djeluju.

Kružni tok tržišnog gospodarstva

- Gospodarstvo je pojednostavnjeno, pa sadrži dva tipa donosioca odluka:
  - Domaćinstva (kućanstva).
  - Poduzeća.
- Oni su nositelji ponude i potražnje.

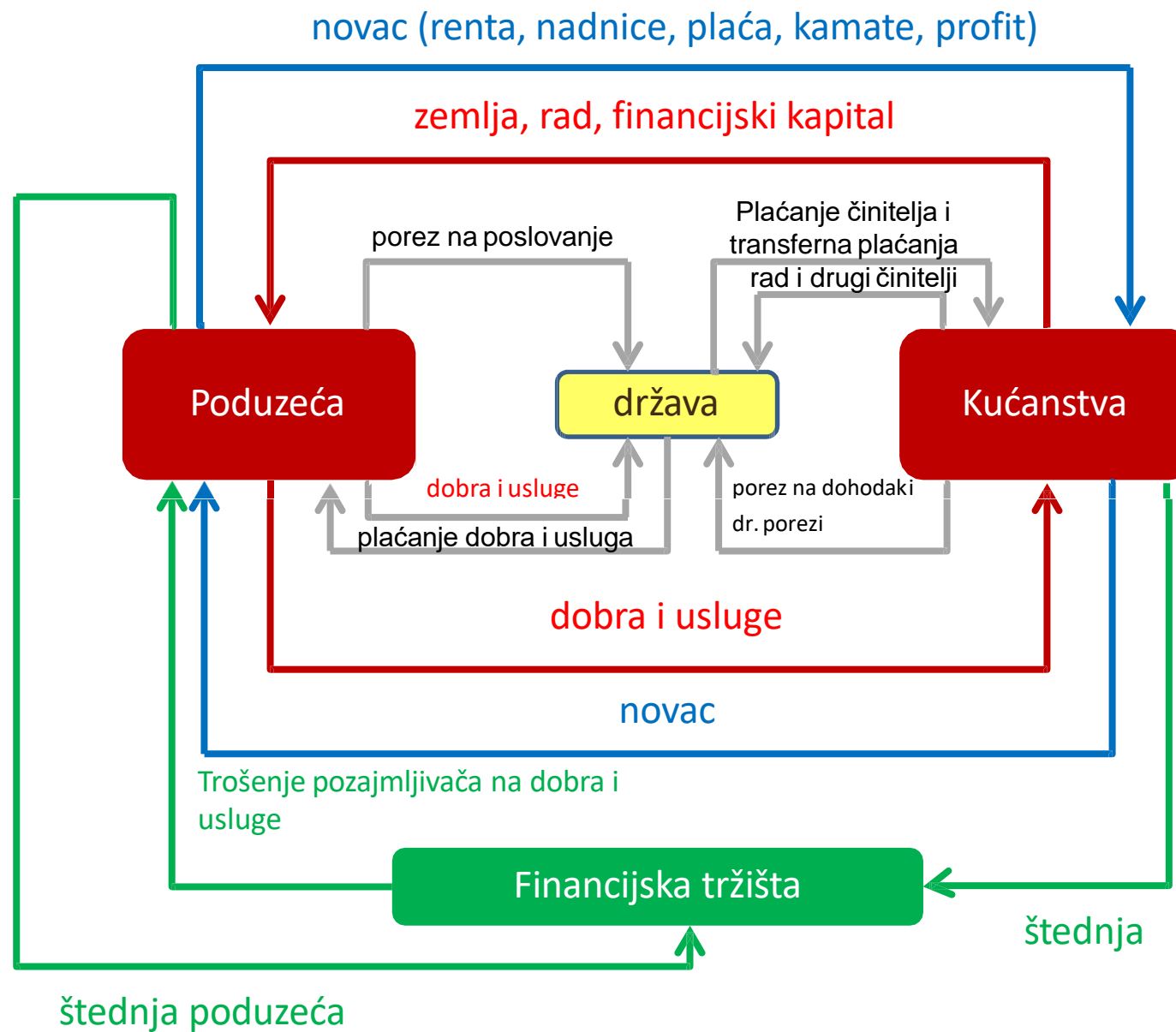
Poduzeća

- Proizvode dobra i usluge.
- Koriste faktore proizvodnje: zemlju, rad i kapital.

Kućanstva

- Vlasnici faktora proizvodnje.
- Potrošači dobara i usluga koja poduzeća proizvode.

Što ili tko je država?

- Institucija koja se bavi političkom organizacijom društva i rješavanjem kolektivnih i političkih problema neke društvene zajednice.
- Bavi se regulacijom i organizacijom velikog društvenog sustava i njegovih podsustava (ekonomija, zdravstvo, školstvo, energetika, obrana, ...).
- Pomoću države kao organizacije, nositelji državne vlasti izravno ili neizravno reguliraju ekonomski, obrazovni, zdravstveni, obrambeni i druge podsustave neke zemlje.

Koja je ekonomska uloga države?

Povećanje učinkovitosti

- Promiče konkurenciju.
- Smanjuje eksternalije.
- Osigurava javna dobra.

Promovira jednakost

- Preraspodjeljuje dohodak.
- Koristi fiskalni sustav, tj. poreze i javne rashode.

Jača makroekonomsku stabilnost i rast

- Smanjuje nezaposlenost.
- Smanjuje inflaciju.
- Potiče ekonomski rast.

Kako država ispravlja nepravilnosti tržišta?

- Neefikasnost (monopol, eksternalije i javna dobra)
  - Antitrustovski i antimonopolistički zakoni.
  - Zakoni protiv onečišćenja, uredbe protiv pušenja.
  - Obrana od poplave, izgradnja nasipa, svjetionici.
- Nejednakost (neravnomjerna raspodjela dohotka i bogatstva)
  - Progresivno oporezivanje dohotka i imovine.
  - Potpore za niže dohodovne razrede.
- Makroekonomski problemi (poslovni ciklusi, nezaposlenost, inflacija, ekonomski rast/pad)
  - Monetarna politika: kontrola tečaja, ponuda novca, kamate, ...
  - Fiskalna politika: oporezivanje, subvencije, državna potrošnja, ...
  - Izgradnja infrastrukture: obrazovanje, prekvalifikacije, prometnice, ...
  - Kontrola budžeta (državnih primitaka i potrošnje).

Sljedeće teme:

Ponuda i potražnja

Hvala na pažnji!